

150000 SLOV

texty odjinud

III/84/9

Československo: Pod ledovou vrstvou (1); Česká minulost (4); Pluralismus (6)

Maďarsko: István Bibó (13); Petri: Verše (23); Matyáš Korvin (25); Maďarský socialismus (27)

Albánie: Nadčlověk v.v. (32); Albánská literatura (37)

Čína: Vývoj v letech 1972-1982 (40); Vzdorovitá vdova (51); Žit na vlastní pěst (53); Konfucius (75); Čína a SSSR (77)

1984: Konzervativní myšlení (78); Elektronika a demokracie (87); Ideopolicie to má těžší (89)

Kultura: Keď Gide odmietol mlčať (91); Vášně pro Peru (97); Opožděné monology (103); Spisovatelé z NDR v NSR (108); Polská poezie (113); Švejk v SSSR (117); Ljubimov (122)

Zinověv: Zející výšiny (125); Nostalgie zóny (143); Rozhovor (149)

Různé: (164)

ROMÁNOVÁ PŘÍLOHA George Orwell: 1984 (dokončení)

Mark Brandenburg

Pod ledovou vrstvou

Před dvěma měsíci mladí lidé zapalovali svíčky a kladli věnce s nápisem „Nezapomeneme“ na hrob Marie Jedličkové na pražském hlavním hřbitově. Každou noc „neznámé osoby“ svíčky i věnce odstranily. Kdo byla Marie Jedličková? Nevím. Nikdo z truchlících mi to nedovedl říci. Věděli jenom, že v tom hrobě byl před patnácti lety pochován mladý člověk. Jmenoval se Jan Palach, polil se benzinem a zapálil na protest proti sovětské okupaci. Ve snaze vyhladit jeho památku dal Husákův režim odvézt jeho ostatky na jakýsi venkovský hřbitov a do jeho hrobu byla uložena Marie J. Ti, kteří truchlí po Palachovi, se ovšem nedají oklamat. A tak každý rok ve výroční den jeho dobrovolné smrti v lednu 1969 zapalují svíčky u hrobu neznámé.

O kousek dál jsem procházel židovským hřbitovem, zarostlým břečťanem, k hrobu Franze Kafky, jehož dílo se stalo u hrobu Marie Jedličkové skutečností. Husákův režim se však snaží vyhladit také památku Kafkovu. Osłavy jeho stých narozenin byly loni jen neoficiální, a pořádali je nejlepší a tudíž zakázaní čeští spisovatelé. Jak řekl jeden z nich, Husák je „prezident zapomínání“.

Zapomínání je klíč k tzv. „normalizaci“ Československa. Režim říká lidem v podstatě asi toto: „Zapomeňte na rok 1968. Zapomeňte na své demokratické tradice. Zapomeňte, že jste kdysi byli občané s právy a povinnostmi. Výměnou za to vám poskytneme pohodlný, celkem zajištěný život. V ob-

chodech bude dost jídla a v hospodách dostatek levného piva. Nechceme po vás, abyste v nás věřili. Klidně si poslouchejte Hlas Ameriky a rakouskou televizi. Žádáme jen, abyste se přizpůsobili na venek: hlasujte na odborových schůzích, jak se po vás žádá, a zapisujte své děti do Socialistického svazu mládeže. Co si myslíte, to si nechte pro sebe.“

Tuto nepsanou dohodu lze charakterizovat různě. Jistý západní pozorovatel v tom vidí ústup do totality. Rozhněvaný mladý Čech to označuje za nejdokonalejší stadium totality. Exkomunisté to označují za „Husákovu společenskou smlouvu“. Všichni však souhlasí, že v uplynulých letech byla tato dohoda pro režim víceméně výhodná. Ve srovnání s Varšavou, Bukureští, i Východním Berlínem vypadají pražské ulice blahobytně. Jistě, stále se nedostává to či ono, ale několik hospodyněk mi řeklo, že loni se zásobování poněkud zlepšilo. Byl dokonce k máni čerstvý hlávkový salát. Lidé sice byli postiženi zvýšením cen benzinu, oleje a elektřiny, bez odpovídajícího zvýšení mezd, ale stále ještě mají co ztratit.

Výměnou za tuto relativní prosperitu byla většina lidí ochotna pasivně přihlížet systematickým čistkám ve stranickém a státním aparátě, v hospodářství, v kultuře, na univerzitách, v tisku a rozhlasu. Byl vyhozen každý, kdo se odvážil mluvit kriticky, nezávisle nebo jen inteligentně o „politice“ - nad míru elastické to kategorii. Rozsah čistek bere člověku dech. Zhruba půl miliónu lidí bylo vyloučeno nebo vystoupilo ze strany po roce 1968: třetina všech členů. Z filozofů, právníků, novinářů jsou zedníci, čišníci, v nejlepším případě úředníci. Sta-